

15ns Debats de recerca
La investigació en l'àmbit
educatiu

Andorra la Vella

14 i 15 de novembre del
2022

Oportunitats i reptes per cultivar capacitats d'autoregulació sostenible del consum

**Lliçons apreses amb una escola
andorrana de maternal i la
ensenyança**

Aura Trifu

Context de la recerca

Quantum satis (QS)

(*latí*) suficient, satisfactori, adequat (Lewis i Short, 1879; Brewer, 2001).

Àmbit temàtic: Educació formal per al consum sostenible (ECS)

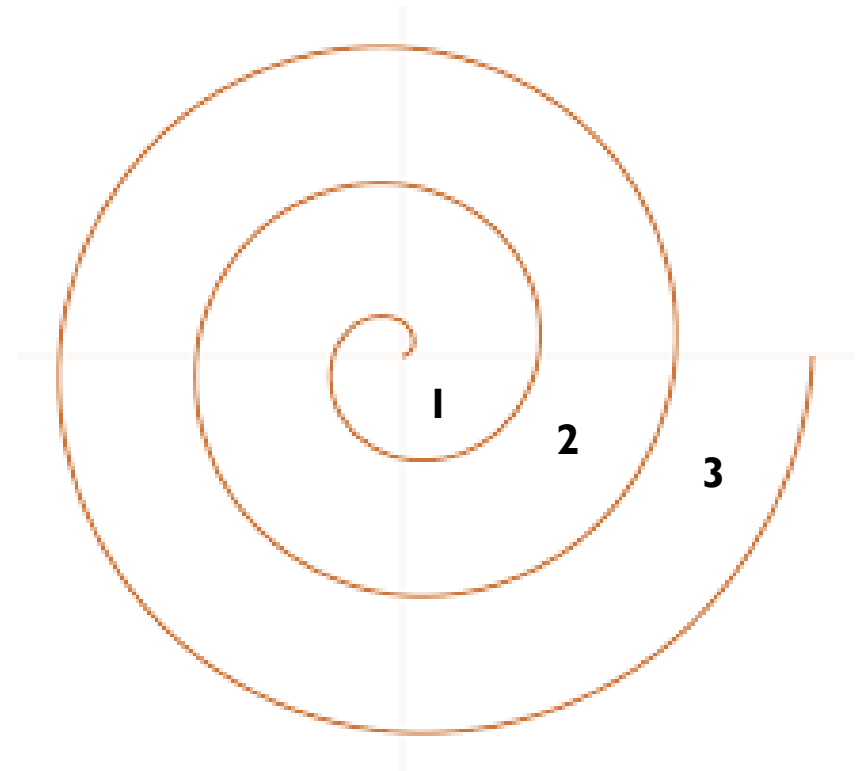
Autoregulació sostenible del consum (Carta de la Terra, 2000; Comins Mingol, 2008; Fernández Herrería, 2015; Farzana i Jihad, 2016)

Finalitat i objectius de l'estudi

Realitzar una aproximació contextualitzada a la noció de “Quantum Satis” i proposar accions de millora educativa per a la transformació dels models de producció i consum.

Objectius:

1. Prefigurar el Quantum Satis com a dimensió clau en l'ECS: **característiques, conceptes clau, valors.**
2. Indagar sobre les **percepcions i pràctiques** d'educació per al consum sostenible amb una **comunitat educativa** i posar-les **en relació amb el *Quantum Satis*.**
3. **Proposar processos de millora educativa** integrant el coneixement obtingut amb la comunitat participant.

Context de la recerca

Escola andorrana de maternal
i primera ensenyança
d'Ordino (EAO)

Pla Estratègic de Renovació i Millora del Sistema Educatiu Andorrà: “capacitat d'actuar eficaçment en situacions reals, diverses i complexes gràcies als coneixements, les habilitats i l'experiència adquirits” (BOPA, 2015).

Perspectiva teòrica

Perspectiva multi, inter i transdisciplinària

Teoria educativa

Pedagogia crítica
(Freire)

Sòcio-constructivisme
(Piaget; Vygotski)

Sòciocognitivisme
(Bandura)

Teoria dels nivells
lògics
(Gregory Bateson)

**Marc teòric de
l'aprenentatge
situat**
(Vygotski; Dewey; Lave
i Wenger)

Teories i disciplines diverses

Marc teòric
necessitats i
capacitats
humanes
(Max Neef, Elizalde i
Hopenhayn; Doyal i
Gough; Martha
Nussbaum; Amartya
Sen)

**Model del
benestar infància
i adolescència**
(López Sánchez, 2008)

Teoria de l'auto-
determinació (Ryan
i Deci)

Aprentatge situat

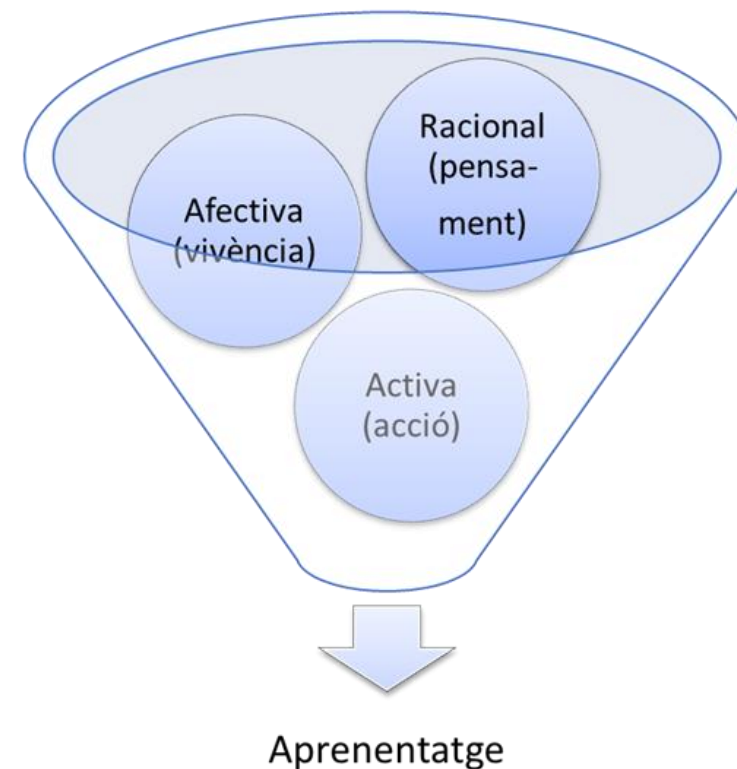
(Díaz Barriga Arceo, 2003; Durán Rodríguez, 2009; Sánchez Cardona i Rodríguez Arocho, 2011)

Cognició:

- Interdependència Persona – Experiència – Context
- Interacció i cogeneració Persona – Mon

Aprentatge = canvis en les formes de comprensió i participació dels subjectes en una activitat conjunta.

Coneixement = part i producte de l'activitat, el context i la cultura en el que es desenvolupa i utilitza.

Autoregulació sostenible del consum

Definició: Procés de desenvolupament humà en el qual s'habilita la cerca d'alternatives sostenibles de consum mitjançant l'autoobservació, autoreflexió i autoreacció respecte als nostres hàbits de consum, a les motivacions subjacents, a les conseqüències que generen i a les circumstàncies personals i contextuals.
(Trifu, 2021, 611)

Autoregulació sostenible del consum

Finalitat: activar i entrenar la capacitat d'autonomia crítica; conrear una ciutadania capaç d'operar amb l'art de la mesura.

Autonomia crítica

Autoconeixement (necessitats autèntiques i valors)

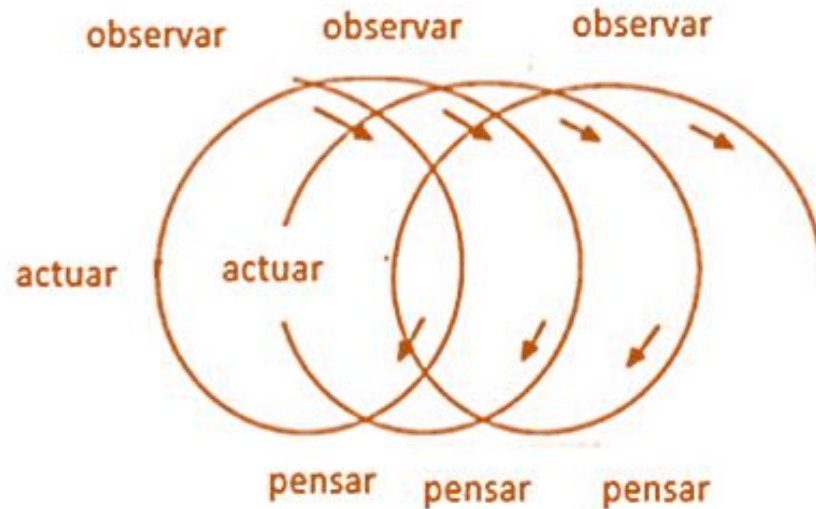
Comprensió del context socioeconòmic-cultural

Capacitat transformadora

Aspectes metodològics

Mètodes (Barbour i Kitzinger, 1999; Chevalier i Buckles, 2011; Hernández Sampieri et al., 2010; Stringer, 2008):

- **22 grups de discussió enfocada** (21 ADU + 18 ALU)
 - Roda socràtica + urna (ALUCED)
 - 13 entrevistes grupals (ALUCED)
 - 21 entrevistes individuals (ADUCOM)
 - 289 entrevistes individuals (ADUCED)
- observacions participants; registres d'implementació; diari de camp.

Look-Think-Act (Stringer, 2008)

Aspectes metodològics

- I. Diagnòstic social participatiu
- II. Implementació del pla de millora
- III. Avaluació

Pla de millora EAO 2017-2019

<http://escolaverdaeao.blogspot.com/search/label/curs%202017-2018>

Reduir – Reutilitzar – Solidaritat – Cura

Brigades de neteja

- 1) **Excés de residus.**
- 2) Buscar alternatives d'esmorzars saludables que generen pocs residus contaminants.
- 3) **Trobar solucions alternatives** al paper d'alumini o film.
- 4) Generalitzar l'ús d'**embolcalls reutilitzables**.
- 5) **Triatge correcte de deixalles**

Botiga d'intercanvis

- 1) **Consum excessiu i desús**
- 2) **Reutilitzar:** els objectes de segona mà - alternativa per satisfer les nostres necessitats.
- 3) **Consciència solidària** - intercanvi que prescindeix del valor econòmic dels objectes.
- 4) Fomentar l'**intercanvi** d'objectes (**joguines, material d'esquí, material escolar, roba, disfresses i calçat**).

Oportunitats i Reptes Autonomia crítica

Metodologies participatives inclusives

Espais per a l'aprenentatge
situat

Accions per *Corregir* (deixalles)
+ *Apoderar* (comprensió de la
realitat; alternatives: reutilitzar,
intercanviar)

1) Reflexió crítica alteritat

2) Aprenentatge transmissiu

3) Confusió Mitjans – Fins

<https://www.tdx.cat/handle/10803/673918>

Exemple 1

Grup 21

PG: **Els de la francesa** ens diran coses lletges [...] perquè sempre ens diuen coses lletges.

PC: No, però ells **tenen el deure de recollir perquè** ells també embruten. I **són els que més embruten** de les dues escoles.

[...]

Exemple 2

QUÈ ÉS LA BOTIGA D'INTERCANVIS?

Un espai de l'escola on podeu portar roba, disfresses, material d'esquí, material escolar i calçat dels vostres fills (en bon estat i net).

Un espai on podeu venir a buscar algun material dels que hem citat i que necessiteu per als vostres fills.

Exemple 3

Definició

Educació per al consum sostenible

Subgrup 5

Donar eines als alumnes perquè sàpiguen adaptar les seves necessitats a un consum responsable que ens porti a un món millor.
(D284:I)

Exemple 4

Grup 3

INDO1: [Les **necessitats complementàries**] dèiem que son **coses**, no? [...] que necessitem per poder cobrir algunes necessitats.

IDO3: bueno, necessitats més relatives, jo per exemple, per venir a treballar necessito el **cotxe**, que no és veritat...podria venir d'una altra manera... son **necessitats que ens hem creat nosaltres** més aviat que no les necessitem per viure realment. Son **per fer-nos la vida més còmoda, o més ... lleugera**.

INDO1: Podrien ser **prescindibles**, llavors.

[...]

IDO4: **Però és una necessitat, no deixa de ser una necessitat.**

INDO2 [una mica irritat]: Sí, però en comptes d'anar amb cotxe pots anar caminant, val?

IDO4: Sí, però en el moment en el qual el requereixes se t'està convertint en una necessitat.

Conclusions i Propostes

Interdependència

- Persona –
Experiència –
Context

Transformació dels models adults

- Autoconeixement
– Mitjans i fins

Transformació del context socioeconòmic i cultural

- Esforços conjunts

Investigació educativa aplicada

- Eines
autoregulació
sostenible del
consum
(professorat i altres
adults)

Autonomia crítica

- Espais inclusius
d'acció - reflexió

El Comú d'Escaldes-Engordany i Andorra Sostenible
atorguen el

1r PREMI

del 15è Concurs d'Iniciatives ambientals
a

Escola Andorrana de Maternal i Primera Ensenyança d'Ordino

per la presentació del projecte

"La botiga d'intercanvis"

1 de juny del 2021

Govern d'Andorra

Comú
d'Escaldes Engordany

ANDORRA
SOSTENIBLE

15ns Debats de recerca
La investigació en l'àmbit
educatiu

Andorra la Vella

14 i 15 de novembre del 2022

Moltes gràcies!

<https://www.tdx.cat/handle/10803/673918>

Seguim en el debat...

Aura Trifu

Xarxa de participació directa en els nusos d'implementació

